

Yaşlı Sağlığı Örgütlenmesi Model Önerisi

Hatice Giray¹, Recı Meseri¹, Gül Saatlđı¹, Nuray Yüçetin², Pınar Aydın³, Reyhan Uçku¹

¹Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

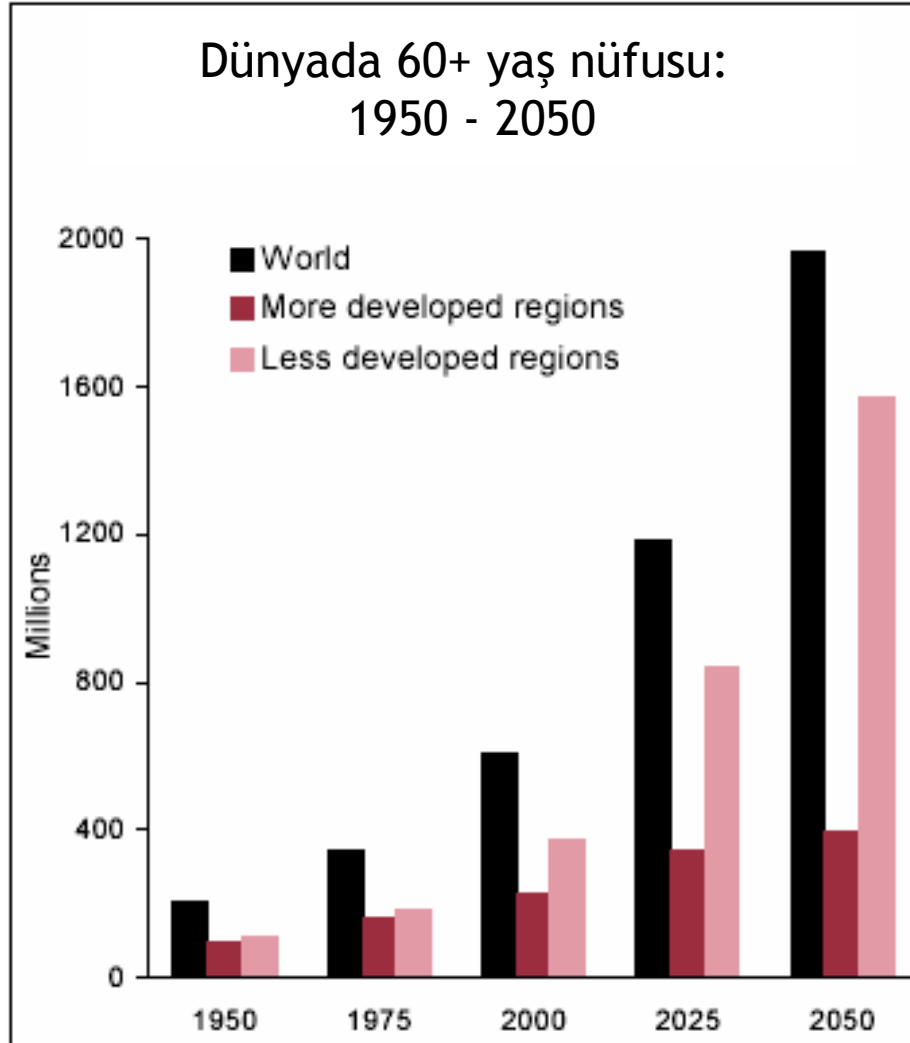
²İzmir Konak Sağlık Grup Başkanlığı

³İzmir İl Sağlık Müdürlüğü Tülay Aktaş Meme Tanı Merkezi

GİRİŞ

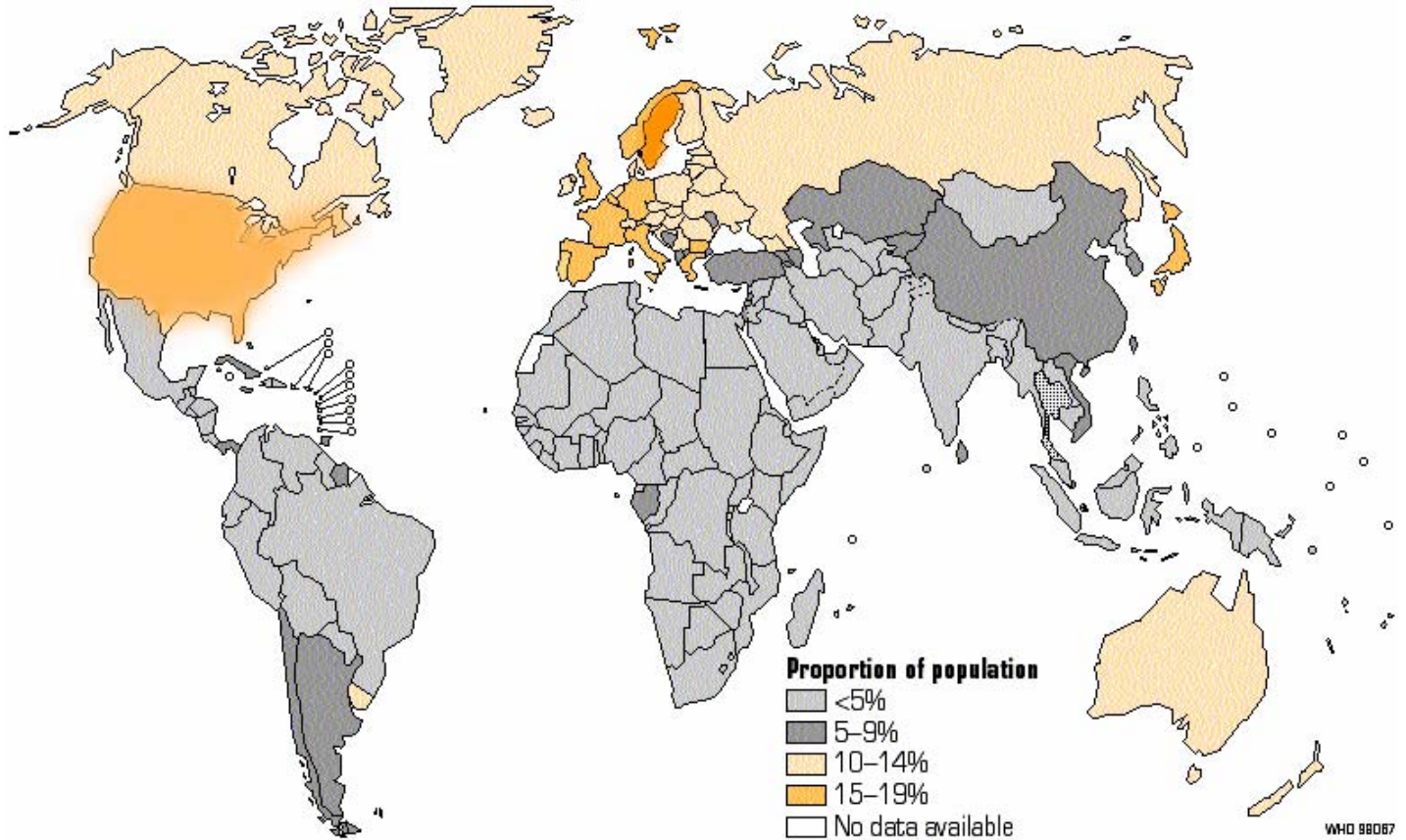
- Dünyada toplam nüfus içinde yaşlı nüfus oranı artmaktadır.
- 60+ yaş nüfus
  - 1950 → %8.1
  - 2000'ler → %10.0
  - 2050 → %22.1

60 yaş ve üstü nüfus: 1950-2050

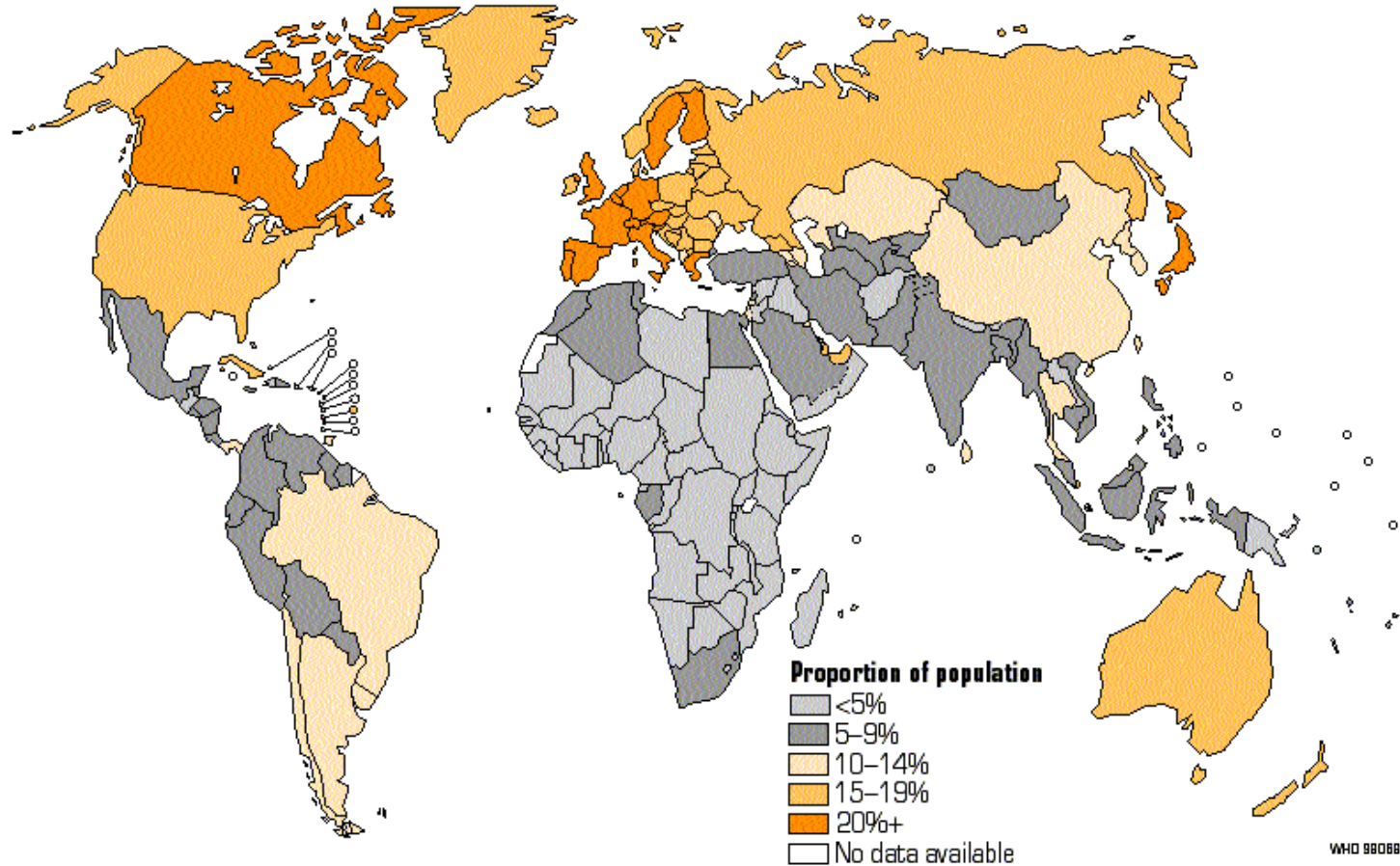
65 yaş üstü nüfus - 1975

A. Population aged 65 and above, **1975**

65 yaş üstü nüfus - 2025

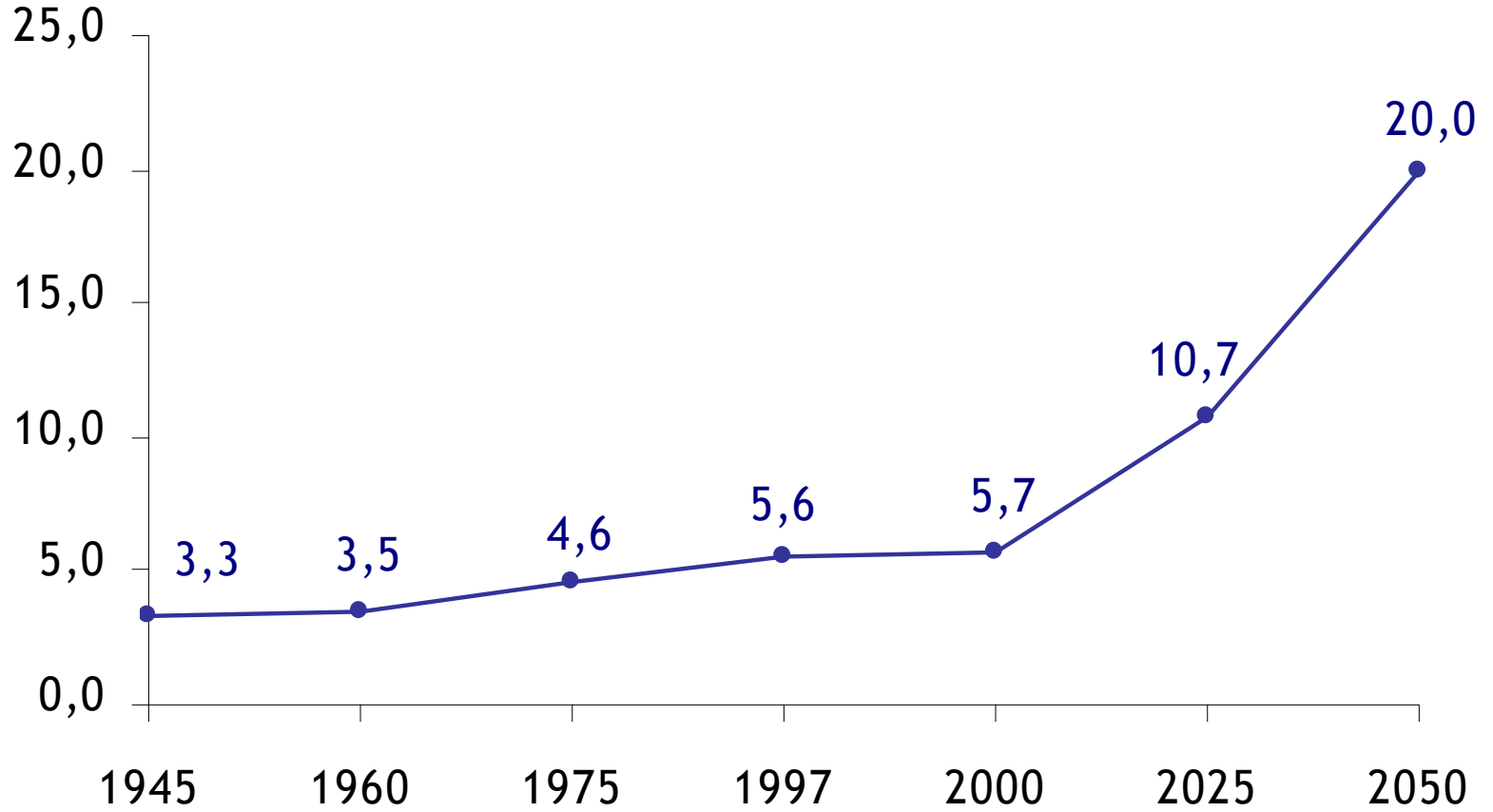
B. Population aged 65 and above, 2025

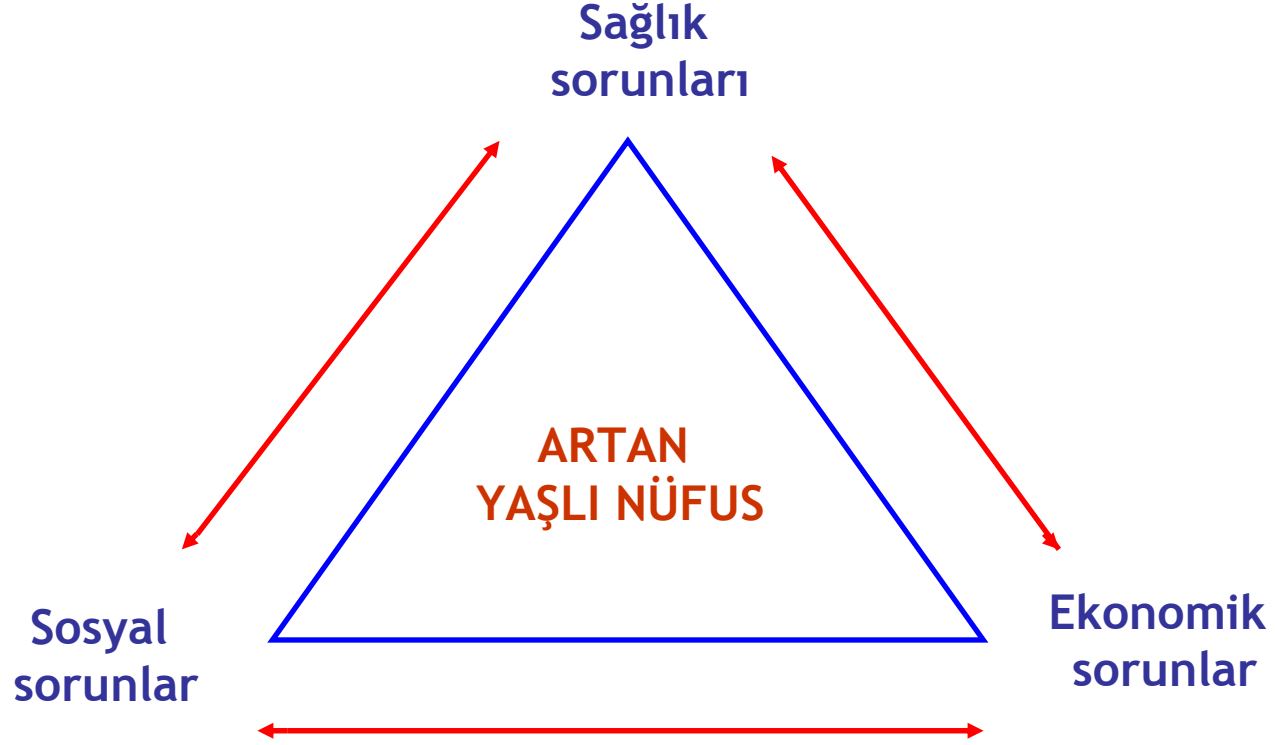

- Türkiye'de toplam nüfus içinde yaşlı nüfus oranı
  - 2000 → %5.7
  - 2050 → %20.0

Türkiye'de yıllara göre yaşlı nüfus oranı (%)

Yaşlı nüfus artışına ilişki sorunlar

Yaşlılar için bir örgütlenme modeli geliştirmelidir.

AMAÇ

Türkiye için yaşlı sağlığına ilişkin bir örgütlenme modeli oluşturmaktır.

YÖNTEM

- DEUTF Halk Sağlığı doktora öğrencileri ve bir öğretim üyesi tarafından,
- 2005-2006 güz döneminde,
- “Yaşlı Sağlığı” dersi kapsamında,
- “Grup çalışması” sonucu
- Türkiye’de yaşlı sağlığına ilişkin örgütlenme modeli oluşturulmuştur.

BULGULAR

- **Oluşturulan modelin amacı**

- Yaşlılığa ilişkin risk etmenlerinin ortadan kaldırılması, azaltılması,
- Hastalık ve engelliliğin önlenmesi,
- Sağlığın geliştirilmesi,
- Hastalıkların erken tanısı, sağaltımı ve esenlendirilmesi,
- Yaşlının sosyal açıdan desteklenmesidir.

Temel özellikler

- Merkezi olarak planlanmalı, ulusal sağlık sistemi ile bütünleşmiş olmalıdır.
- Temel kurum sağlık ocakları olmalıdır.
- Hizmet tüm yaşlıları kapsamalıdır.
- Hizmetin ulaşılabilirliği ve sürekliliği sağlanmalıdır.
- Hizmetin ülkenin ve ailenin kültürel yapısı ve içinde bulunduğu koşullara uygun olması sağlanmalıdır.
- Sağlık hizmetleri ile sosyal hizmetler Sağlık Bakanlığı ile Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün eşgüdümünde bütüncül olarak sunulmalı ve hazırlanmalıdır.

Hizmetin kapsamı

- “Evde bakım” temelli olmalıdır (Formal+informal).
  - Evde sağlık bakımı sağlık ocakları tarafından yurütölmelidir.
  - Yıllık izlem sayısı risk etmenlerine ilişkin ölçütlerle belirlenmelidir.
    - En az riski olanlara yılda iki kez.
- Kayıt için kişisel sağlık fişi ve yaşlı izlem kartı kullanılmalıdır.

Hizmetin kapsamı

- Sosyal hizmet kapsamındaki hizmetler
  - Aylık, haftalık ve günlük yoğunluğuna göre belirlenmelidir.
  - Günlük yaşam aktivitelerine, günlük kişisel bakım ve temel gereksinimlere yönelik olmalıdır.
  - Eđitim almış bakıcılar tarafından verilmelidir.
- Evde sosyal bakımı sağlayan ailelere devlet tarafından “vergi indirimi” ya da para yardımı yapılmalıdır.
- Hizmetin kapsamına ve yaşlının sevk edilmesine hekim, ebe, sosyal hizmet uzmanı, aile ve yaşlı birlikte karar vermelidir.

Hizmetin kapsamı

- Evde bakımın sağlanamadığı durumlarda,
  - Öncelikli grup ölçütleri gözönünde bulundurularak
  - Yaşlıların uyum sağlayabilecekleri
  - Bakımevi/huzurevi/yaşlı siteleri gibi seçenekler oluşturulmalıdır.
- Akılsal ya da fiziksel açıdan gereksinim duyulduğunda uygun hastane koşulları sunulmalıdır.
- Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü, belediyeler ya da gönüllü kuruluşlar tarafından yapılandırılmış “sosyal etkinlik merkezleri” kurulmalıdır.

İnsangücü

- Verilecek hizmetlerin kapsamı ve sunumunda temel görevliler
- SO düzeyinde;
  - Hekim,
  - Ebe/hemşire
- SGB düzeyinde;
  - Sosyal hizmet uzmanı,
  - Fizyoterapist,
  - Diyetisyen,
  - Psikolog,
  - “Yaşlı bakımı çalışanları”
- Yaşlı bakımı hizmetleri sağlık çalışanlarının lisans ve hizmet içi eğitimleriyle bütünleşmiş olmalıdır.

Finansman

- Tamamen vergilerle finanse edilmelidir.
- Sevk zincirine uyulduğu koşullarda ücretsiz olmalıdır.

SONUÇ

Yaşlı sağlığı hizmetleri;
salt süregen hastalıkların izlemi olarak
ikinci ve üçüncü basamakta,
“gelene hizmet” mantığı ile yürütülemez

Yaşlı bakımı sağlık-sosyal bakımı içermeli,
temelde birincil sağlık hizmetleri kapsamında,
eşitsizliklerin engellenmesini sağlayan
yasal düzenlemeler ve oluşumlarla
kurgulanmalıdır.

SONUÇ

Oluşturulan model ilk olarak gereksinimi olan bir il üzerinden kurgulanarak uygulanmalıdır.

